

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

41. De excommunicationibus in Conc. Trid. positis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

torum non esse vniuersaliter receptam; sed considerandam esse locorum consuetudinem.

Tertia habetur in Extrauag. quia nonnulli. de sent. excommunicati. Excommunicantur ipso facto, qui impugnant literas electi Papæ, etiam antequam coronetur, cum per ipsam electionem canonice factam, sibi ius Papatus sit acquisitum, & canonice electione confirmatus sit, & exercere possit officium suum, etiam ante coronationem, vt habetur 23. d. can. in nomine Domini. Hæ sunt excommunicationes, quæ in corpore iuris reperiuntur, nonnullæ aliæ supererant, nempe quæ in Concilio Lateranensi habentur: sed quia huiusmodi excommunicationes non sunt certæ, & Caiet. v. excom. versus finem & alijs viris doctis non videntur receptæ, ob id ego prætermisi, cum idem mihi visum sit. Aliæ quædam sunt, quarum meminit Antoni. & Silu. quæ non habentur in aliqua extrauaganti scripta, nisi ex eorum relatione, quas etiam omisi, quia nonnullæ non habent auctoritatem. Nonnullæ alijs scriptis constitutionibus habentur.

De excommunicationibus in Concilio Tridentino positis.

CAPVT XLI.

IN Concilio Tridentino nostris temporibus celebrato, nonnullæ apponuntur ipso facto excommunicationes, quas oportet explicare.

Prima habetur in sess. 4. Vbi excommunicantur omnes imprimentes, & imprimi mandantes, vendentes, apud se retinentes libros de rebus sacris, sine nomine auctoris, & sine approbatione, examine prius ab Ordinario factis, & si regulares fuerint, ultra examinationem, & approbationem Ordinarij necessaria est proprij etiam superioris recognitio, & licentia iuxta proprias ordinationes. Eadem censura ligantur, qui scripto eos euulgant, aut communicant, nisi antea examinati, probatique fuerint. Debet autem hæc probatio in scriptis dari, & in fronte libri, vel scripti, vel impressi authenticè apparere.

Aduerte quod in hac parte renouatur decretum Concilij Laterani. sess. 10. vbi tales excommunicatione ipso facto ligantur:

tamen

tamen in Concil. Later. constitutio hæc generalior est; non enim solum procedit de libris de rebus sacris tractantibus, sed de quibuscumque libris, vel scripturis. Et rursus in alijs locis extra Urbem non solum est necessaria prohibitio Ordinarii seu alicuius, qui scientiam habeat libri ab Ordinario deputandi, sed etiam probatio Inquisitoris illius diocesis, in qua impressio. In Vrbe autem sufficit Vicarij, & Magistri de Sacro Palatio probatio. Et hæc constitutio Concil. Lateran. hodie Romæ seruatur. Concil. verò Trident. constitutio restrictior est, & seruanda vbi non erat recepta constitutio Concil. Lateran. Hæc excommunicatio non est reseruata.

Secunda habetur in sess. 5. in decre. de peccato originali. fin. Vbi renouatur constitutio Xysti IV. quæ edita fuit super immaculata Conceptione Beatissimæ Virginis Mariæ Deum cum omnibus pœnis in ea contentis, de qua constitutione diximus supra. Et hæc est Papæ reseruata per prædictam constitutionem.

Tertia habetur in sess. 13. can. 11. Vbi ipso facto excommunicantur prædicantes, vel docentes, vel pertinaciter assertores, vel publicè disputando defendere præsumentes, non necessariam sacramentalem confessionem, habita copia sacerdotis, ante communionem his, quos conscientia peccati mortalis grauat, etiamsi contriti accedant. Hæc est ad remouendam quorundam opinionem, existimantium eos, qui mortale commiserunt peccatum posse accedere cum sola contritione ad communionem, etiamsi copia Confessarij adhiberi sufficere propositum confitendi: Non est reseruata hæc excommunicatio.

Quarta habetur sess. 22. cap. 11. Vbi excommunicantur omnes, tam laici, quam clerici, quacumque dignitate, etiam Imperiali, vel Reginali præfulgeant, qui alicuius Ecclesiæ, aut eius ius secularis, vel regularis beneficij, montium pietatis, aliorumque locorum iurisdictiones, bona, census, aut iura, etiam feudalia, & emphiteotica, fructus, emolumenta, seu quascumque obventiones, quæ in ministrorum, & pauperum necessitates conuerti debent, per se, vel per alios, vi, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas Clericorum, aut Laicorum, seu quacumque arte, vel quæsito colore in proprios usus conuerrere, illisque vsurpare præsumunt, seu impediunt ne ab eis, ad quos de iure pertinent, percipiantur. Eidem excommunicationi supponitur Clericus ipse suppositus, & tenet

hic, quàm vsurpator ipse, ipso iure priuatus est omnibus beneficijs suis, & ad alia inhabilis factus. Si autem eiusdem Ecclesiæ fuerit patronus talis vsurpator, ipso iure priuatus est iure patronatus. Hæc autem excommunicatio est Papæ reseruata.

Quinta habetur sess. 24. cap. 6. Vbi excommunicantur raptores mulierum, & dantes eis consilium, auxilium, vel fauorem ad huiusmodi raptum. Alijs etiam pœnis ibi ipso factò subijciuntur; non tamen excommunicatio est reseruata. Nota ex Panor. cap. cum causa. nu. 1. de raptu. tum dicitur raptum, cum rapitur mulier causa libidinis: similiter etiam cum rapitur causa matrimonij, quando non præcessit tractatus matrimonij, & mulier non consentit: si enim mulier consentit in raptu, & præcessit tractatus matrimonij, licet reclamant parentes, non est raptus, qui pœnæ subijciatur, vt habetur cap. cum causa. allegato.

Est tamen aduertendum, vltra prædicta requiri, quod mulierem quis de loco ad locum conueat, idque ad effectum abducendi; non autem causa commodioris coitus: alioquin, vt notat Clar. in prax. crimin. §. raptus. in prin. de mente omnium non esse raptus.

Sexta habetur sess. 24. cap. 9. vbi excommunicantur omnes cuiuscumque dignitatis existant, qui quouis modo directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscumque alios cogunt, quominus liberè matrimonia contrahant: non est reseruata hæc excommunicatio. Hæc præcipuè fulminatur contra dominos temporales, & magistratus, qui sub sua iurisdictione degentes, pœnis, vel minis cogunt cum ijs matrimonia contrahere, quos ipsi præscribunt, quia illos diuites, vel spem magnæ hereditatis habere cognoscunt, vel alijs de causis similibus.

Septima habetur sess. 25. cap. 5. vbi ipso factò excommunicantur omnes Magistratus seculares, qui non præbent auxilium inuocatum ab Episcopis ad restituendam, vel conseruandam clausuram Monialium, & ad compescendum pœnis inobedientes, & contradictores talis clausuræ.

Octaua habetur in eod. cap. vbi excommunicantur ingredienti septa monasterij Monialium cuiuscumque generis, aut conditionis, sexus, vel ætatis fuerint, sine licentia Episcopi vel superioris in scriptis obtenta. Ista excommunicatio, sicut præcedens, non est reseruata.

Nona habetur sess. 25. cap. 18. vbi primo excommunicantur omnes, & singulae personae, cuiuscumque qualitatis, & conditionis fuerint, tam clerici, quam laici, seculares, vel reges, aut etiam qualibet dignitate fulgentes, qui quomocumque coegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem inuitam, praeterquam in casibus iure expressis, ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscumque Religionis, vel ad emittendam professionem.

Secundò excommunicantur in aliquo ex praedictis consilium, auxilium, vel fauorem dantes.

Tertiò, qui scientes eam non sponte ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquomodo eidem actui, vel praesentiam, vel consensum, vel auctoritatem interponunt,

Quartò, illi etiam excommunicantur, qui sanctam Virginitatem, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi quoquomodo sine iusta causa impediunt. Reserua est autem reseruata haec excommunicatio.

Decima habetur sess. 25. cap. 19. vbi ipso facto excommunicantur.

Primò, Imperatores, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocumque alio nomine Domini temporales, ad duellum inter Christianos locum in terris suis committentes.

Secundò, duellum, vel pugnam committentes.

Tertiò, qui eorum patrini vocantur.

Quartò, consilium in causa duelli, tam in iure, quam in facto dantes.

Quintò, quacumque ratione duellum cuique suadentes.

Sextò, spectatores duelli. Haec excommunicatio non est reseruata.

Aliae poenae feruntur contra istos in eod. cap. Haec sunt excommunicationes in Concil. Trid. ipso facto latae.

Hic autem aduertendum est, in eodem Concilio sess. 24. dari facultatem Episcopis absoluendi in foro interiori conscientiae in diocesi sua quoscumque sibi subditos à quibuslibet que casibus occultis, etiam Sedi Apostolicae reseruatis, & vbi possint per se exercere, aut per suum Vicarium, ad id specialiter deputandum, praeter crimen haeresis, à quo ipsis per se, nisi per Vicarium absoluendi facultas datur. Ex qua concessione

possunt absoluere Episcopi modo prædicto ab omni excommunicatione Papæ reservata, quando crimen est occultum: nam casus non reservantur Sedi Apostolicæ, nisi per censuras, ut dicit Caiet. in summ. ver. casus. Tamen ista facultas sic concessa post Concil. Trid. limitata est per Bullam in Cœna, per quam reuocatur facultas, etiam per Concilium generale concessa absoluendi à casibus in Cœna, ut habetur in Bulla: unde consequenter nec à crimine hæresis occulto absoluere iam possunt, nec ab alijs in Bulla contentis: poterunt tamen vigore Concilij ab alijs absoluere extra Bullam, tam ab his, quæ ante Concilium reservata erant, quam ab ijs, quæ post Concilium reservantur: nam licet verbo præteriti temporis utatur, extenditur tamen etiam ad futura, propter naturam legis, cuius est proprium comprehendere futura, ut habetur c. fin. de constit. & ibi Doct. quod confirmatur ex l. Arriani. c. de hæret. ubi habetur legem semper esse in viridi obseruantia, & semper loqui. Concilium autem generale vim legis habet.

Debet tamen hoc limitari, quando excommunicatio est tantum reservata, & non est apposta clausula (*non obstantibus*) si enim ita reservatur Papæ, ut nemo alius possit absoluere, non obstantibus, &c. Episcopus vigore Concilij non potest; nam, ut decidit Rota, per hanc clausulam tollitur facultas concessa per Concilium.

De facultate verò absoluendi à suspensione, & dispensandi super irregularitate eisdem Episcopis per idem Concilium concessa suo loco dicemus, dum de suspensione & irregularitate sermo occurrerit.

Quid sit suspensio, & quæ eius species.

CAPVT XLII.

Secundo loco post excommunicationem de suspensione tractandum est, quæ quidem breuiter potest sic defini.

Suspensio est Ecclesiastica censura priuans vsu Ecclesiastici officij, aut beneficij.

Dicitur primò, *Censura Ecclesiastica* loco generis; hoc enim est commune ipsi cum excommunicatione, & interdicto, ut habetur cap. querenti. de verb. signif.

Dicitur secundo, *priuans vsu*, quia dupliciter priuatur ali-